

Datum

14 juli 2021

Onze referentie

-

verslag

Omschrijving	Standaardisatieraad Nationaal Archief
Vergaderdatum en -tijd	6 juli 2021, 14.00 uur
Vergaderplaats	webex
Aanwezig	Lourens Visser, CIO-Rijk Emine Özyenici, Ministerie van Justitie en Veiligheid Fred van Kan, Gelders Archief Jacqueline Rutjens, Rijksprogramma Duurzaam Digitale Informatiehuishouding Marens Engelhard, Nationaal Archief (voorzitter) Erik Saaman, Nationaal Archief (coördinator kennisproducten) Geert Leloup, Nationaal Archief Corinne Boeijinga-Hubers, Nationaal Archief, Suzi Szabo, Nationaal Archief (secretaris)
Afwezig	Ella Kok-Majewska, Regionaal Archief Rivierenland Jacco Vonk, provincie Gelderland Marie-José van Overveld, Waterschap Brabantse Delta

1. Opening

Marens heet de leden welkom. Er zijn een aantal afmeldingen. Emine moet na het eerste uur weg en Jacqueline sluit later aan.

2. Notulen vorige vergadering

Geen opmerkingen, het verslag van de vorige vergadering wordt vastgesteld.

3. Mededelingen

Er zijn een aantal mededelingen van Marens: Het Nationaal Archief (NA) zoekt momenteel voor de standaardisatieraad nog naar een vervanger voor vertegenwoordiging vanuit de gemeenten; hierover wordt afgestemd met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Ook wordt vervanging gezocht vanuit zelfstandige bestuursorganen (zbo's), en aanvulling vanuit provincies. Tijdens de vorige bijeenkomst is beslist dat vanaf nu de vergaderstukken structureel actief openbaar gemaakt worden. De vergaderstukken van die bijeenkomst zijn conform die afspraak gepubliceerd op het Kennisnetwerk Informatie en Archief (KIA). Daarnaast wordt nog gekeken naar publicatie op het nieuwe Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI).

Marens licht toe dat Erik Saaman vanaf september een nieuwe functie binnen het NA zal vervullen. Hij zal door Geert Leloup (coördinator kennisproducten) vervangen worden voor de inhoudelijke toelichting van agendapunten in de standaardisatieraad.

Ook kondigt Marens zijn eigen vertrek bij het NA in oktober aan.

Procesafspraken

Vanwege de afwezigheid van een aantal leden zullen de besluiten voor vaststelling (agendapunten 4 en 6) schriftelijk aan deze leden voorgelegd worden, met de mogelijkheid om binnen één week te reageren.

4. Metagegevens Duurzaam Toegankelijke Overheidsinformatie (MDTO)

Erik herinnert eraan dat het definitief concept van deze norm tijdens de vorige bijeenkomst besproken is. En dat vaststelling toen is uitgesteld omdat drie leden van de redactiegroep vanuit het Rijk daartegen bezwaar maakten.

Deze bezwaarmakers menen dat een aantal elementen ontbreken en vragen dus een verdere uitbreiding.

Na overleg van CIO-Rijk met de bezwaarmakers wordt het volgende procesvoorstel voorgelegd, in de vorm van een tweetrapsraket:

1. MDTO wordt vastgesteld als opvolger van TMLO, dus als norm voor decentrale overheden.
2. MDTO wordt vastgesteld als handreiking voor het Rijk. Het huidige Toepassingsprofiel Rijk (TPR) blijft dus de norm. De vervanging van TPR door MDTO loopt via een andere route, namelijk het CIO-beraad. Daarvoor moet eerst een inventarisatie plaatsvinden naar de gevraagde uitbreiding.

Ook wordt toegelicht dat de RDF-ontologie weliswaar onderdeel is van MDTO, maar met een andere status: een handreiking in plaats van norm.

De leden reageren positief op het procesvoorstel en onderschrijven de intentie om tot één gemeenschappelijke (landelijke) norm te komen. Lourens wijst in dat kader op het belang van goede procesafspraken in het CIO-beraad en van een zo kort mogelijk tijdspad, namelijk 6 maanden.

Daarnaast worden ook de bezwaren zelf besproken. Die lijken op met name twee vlakken te liggen:

1. Behoeft om MDTO uit te breiden met metagegevens voor contextinformatie (zoals betrokkenen, werkprocessen, locaties). Dit behoorde niet tot de scope van MDTO, maar is wel onderdeel van de bovenliggende internationale standaard.
2. Onduidelijkheid en discussie over bepaalde formuleringen en definities. Nader uit te zoeken of dit inhoudelijke of principiële bezwaren behelst, met impact op de organisaties.

De aanwezige leden gaan akkoord met de vaststelling van MDTO op basis van het besproken procesvoorstel. Publicatie van MDTO volgt pas na afstemming met de afwezige leden van de standaardisatieraad.

Het NA wordt gevraagd om duidelijk te zijn in communicatie over wat vaststelling van MDTO op dit moment inhoudt - norm voor decentrale overheden, handreiking voor het voor het Rijk – en wat voor het Rijk de verdere stappen zijn. Ook wordt afgesproken dat NA en CIO-Rijk afstemmen over communicatie en de aanloop naar het CIO-Beraad.

5. Relatie standaardisatieraad en Open op Orde

Marens licht het agendapunt toe: Het Nationaal Archief krijgt financiering en opdrachten voor nieuw te ontwikkelen kennisproducten, vanuit het programma Open op Orde onder Regeringscommissaris Informatiehuishouding Rijk. Tegelijkertijd is de standaardisatieraad nadrukkelijk bedoeld om alle overheden, niet alleen het Rijk, te vertegenwoordigen. Dit creëert een sturingsdilemma die in stuk 5.a via een aantal stellingen is uitgewerkt.

De leden onderschrijven de uitgangspunten van deze stellingen. Er is geen discussie over het uitgangspunt dat kennisproducten die het Nationaal Archief ontwikkelt, landelijk inzetbaar moeten zijn. De leden merken op dat de thema's die onder Open op Orde aandacht krijgen, ook bij andere overheden spelen. Dat de belangen van het Rijk en van decentrale overheden elkaar daarin niet snel zullen bijten. En dat het NA haar bestelfunctie juist goed waar kan maken door kennisproducten die vanuit Open op Orde gevraagd worden, landelijk te maken. De input van de decentrale leden van de standaardisatieraad bijvoorbeeld een goede indicatie kan geven van de meerwaarde en mogelijke bredere inzetbaarheid van deze kennisproducten.

Wel wordt gevraagd wat de relatie is tussen de prioritering van Open op Orde en de reguliere prioritering van het NA. Daarover volgt nog afstemming tussen NA en Open op Orde. Het streven is om de lijst met te ontwikkelen kennisproducten te synchroniseren en bij de volgende standaardisatieraad hierop terug te komen.

Een andere vraag is hoe Open op Orde bestuurlijk betrokken wordt. Worden zij een voorportaal of na portaal voor de standaardisatieraad, hebben ze inhoudelijk een rol bij de vaststelling van kennisproducten van het Nationaal Archief? Daarop is het antwoord dat de governance afhankelijk is van wie het kennisproduct ontwikkelt. Als dat binnen Open op Orde gebeurt, dan is de governance van het Rijk via CIO-beraad en ICBR van toepassing. Als ontwikkeling van een kennisproduct door het NA gebeurt, dan is de standaardisatieraad het sturingsorgaan.

De relatie met Open op Orde leidt tot een nieuw discussiepunt: de vraag of er niet een bredere standaardisatie-functie, of uitbreiding van de rol en taken van de standaardisatieraad nodig is vanwege Open op Orde.

Omdat vanuit Open op Orde meer initiatieven genomen worden die niet onder het NA vallen. Zoals bijvoorbeeld een taskforce voor de harmonisatie van document management systemen; dat zou tot andere soorten standaarden kunnen leiden. Er zijn ook verschillende andere overheids-gremia voor standaardisatie: zoals het OBDO en het Forum Standaardisatie.

Niet alleen is het nodig overlap te voorkomen, er is ook een risico dat standaardisatie-initiatieven juist tussen wal en schip vallen qua governance. Daarom wordt afgesproken dat CIO-Rijk een verkennende brainstorm organiseert over de verhouding tussen verschillende gremia voor standaardisatie.

Geconcludeerd wordt dat het niet nodig is dit punt bij de volgende bijeenkomst opnieuw te agenderen: de uitgangspunten die als stellingen geformuleerd waren, kunnen direct als leidende principes voor de verhouding tussen Open op Orde & de standaardisatieraad overgenomen worden.

6. Handreiking waardering en selectie

Geert geeft een toelichting op de aangepaste modules bij dit agendapunt. Deze modules zijn deels uitbreiding, deels doorontwikkeling van de handreiking Belangen in Balans.

Bij de vorige bijeenkomst van de standaardisatieraad waren geen inhoudelijke opmerkingen. Wel is toen geadviseerd om nog in gesprek te gaan met de VNG. Die had via een annotatie enige zorgen geuit over de (ontbrekende) beschrijving van de rol van koepelorganisaties bij het opstellen van selectielijsten voor decentrale overheden.

Die afstemming heeft ondertussen plaatsgevonden, en heeft geleid tot enkele aanscherpingen en doorverwijzingen in de teksten. Die aanpassingen zijn afgestemd met zowel de VNG alsook het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Unie van Waterschappen (UvW). Ook is feedback van het Rijksprogramma Duurzaam Digitale Informatiehuishouding (RDDI) verwerkt.

De leden hebben geen opmerkingen en stellen de 3 modules vast. Ook deze worden schriftelijk voorgelegd aan de afwezige leden, met de mogelijkheid om binnen één week te reageren.

7. Presentatie casus implementatiemanagement MDTO

Corinne licht het agendapunt toe met een presentatie (bijgevoegd) waarin eerst algemeen teruggeblikt wordt op de nut en noodzaak van implementatiemanagement voor kennisproducten. Daarna worden de plannen van het NA specifiek voor implementatiemanagement bij MDTO uiteengezet. De methode is geïnspireerd door de werkwijze van de VNG en houdt onder andere in dat een koplopergroep in de vorm van een intervisie-werkgroep samen gesteld is. In de intervisiegroep kunnen organisaties steeds een casus uit hun eigen

organisatie inbrengen, en hun vragen rond implementatie van MDTO met de groep bespreken.

De intervisiegroep start in september 2021 en loopt door tot uiterlijk begin 2022, waarna een evaluatie volgt.

Ook is er ruimte voor individuele ondersteuning van organisaties vanuit het NA, vergelijkbaar met de reguliere adviestrajecten. Het verschil met reguliere adviestrajecten is dat het bij MDTO om een wederzijds leerproces gaat: het NA verwerkt leerpunten uit de praktijk weer binnen MDTO.

Het proces waarop deze implementatie-aanpak is opgezet wordt besproken: vanuit de KIA thematiendaagse en met oproepen op KIA zijn veel aanmeldingen voor de koploper groep gekomen. Met elke koploper is een uitgebreide intake gevoerd waarin getoetst is welke implementatieplannen voor MDTO de aanmeldende organisatie concreet heeft. Ook is een duidelijke procesafspraken gemaakt met elke koploper over het delen (publiceren) van ervaringen: meedoen betekent ook de uitkomsten van de eerste implementatie breder gedeeld moeten worden, zodat anderen ervan kunnen leren.

De leden reageren enthousiast: goede werkwijze om met een *coalition of the willing* te beginnen en de strategie van de *olievlek* werking te gebruiken; klein beginnen, laten zien wat je doet, zodat steeds meer organisaties aansluiten. Deze aanpak leent zich goed als voorbeeld om implementatiemanagement bij andere kennisproducten in te zetten.

De leden geven een aantal adviezen mee:

- Zet een implementatiemanager actief in om een continue leer-loop te creëren, en inhoudelijke leerpunten uit de praktijk ook direct naar de theorie terug te vertalen
- Koppel de implementatiecasussen aan inhoudelijke onderwerpen die relevant zijn en aanspreken, zoals bijvoorbeeld het aansluiten op PLOOI. Hierop wordt aangegeven dat vanuit de gemeenten een vergelijkbare behoefte is. De aansluiting op DSO wordt als casus ook meerdere malen genoemd.

Fred van Kan biedt aan om via het Convent ook een uitvraag te doen voor eventuele koplopers vanuit decentrale overheden.

8. Roadmap kennisproducten

Erik licht toe dat we de roadmap voor de kennisproducten vanaf nu als standaard agendapunt op de standaardisatieraad terug laten komen, zoals eerder afgesproken.

Er is enkel één punt op de roadmap dat te bespreken is: de oponthoud bij de ontwikkeling van de handreiking voorkeursformaten. Hier zijn twee redenen voor: enerzijds gebrek aan capaciteit bij het NA door baanwisselingen. Anderzijds is er ook een handreiking voor hetzelfde onderwerp ontwikkeld binnen het programma Nederlands Digitaal Erfgoed (NDE). Het NA is momenteel in gesprek met de NDE over een samenwerking of mogelijk integratie van de twee handreikingen.

Nationaal Archief

Onze referentie

-

Datum

7 juli 2021

Geadviseerd wordt om de NDE dan ook te betrekken bij de brainstorm die over de verschillende standaardisatiegremia georganiseerd zal worden door CIO-Rijk.

Er wordt ook een vraag gesteld over de te ontwikkelen handreiking social media: op de roadmap is nu onvoldoende zichtbaar om welke reden deze handreiking momenteel geen prioriteit heeft binnen het NA. Die reden is dat RDDI als eerste een handreiking voor de archivering van social media ontwikkelt, waarbij het NA adviseert. Er zijn procesafspraken gemaakt tussen NA en RDDI om overlap te voorkomen, en de handreiking van RDDI als basis te nemen voor een landelijke handreiking op een later moment.

Afgesproken wordt om dit punt op de roadmap te verduidelijken.

9. Sluiting

Er zijn geen verdere opmerkingen en Marens sluit de vergadering.